

Päiväys
19.12.2025

Diaarinumero
981/03.04.04.19/2024

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

19.12.2025

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **26.12.2025**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 19.12.2025 nro 1669/2025, valitus ympäristölupa-asiassa, koskee Kymin sellu- ja paperitehdasintegraatin toiminnan muuttamista uuden klooridioksidilaitoksen osalta ja toiminnan aloittamislupaa, Kouvola.

Valittaja ja luvan hakija

UPM-Kymmene Oyj

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **19.12.2025 – 26.1.2026** hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://tuomioistuimet.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **26.1.2026**.

19.12.2025

Dnro 981/03.04.04.04.19/2024

Asia

Valitus ympäristölupa-asiassa

Valittaja ja luvan hakija

UPM-Kymmene Oyj

Päätös, josta valitetaan

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 20.6.2024 numero 155/2024

Aluehallintovirasto on myöntänyt ympäristöluvan UPM-Kymmene Oyj:n Kymin sellu- ja paperitehdasintegraatin toiminnan olennaiselle muutokselle. Lupa koskee klooridioksidilaitosta.

Aluehallintovirasto on muuttanut Kymin tehdasintegraatin toimintaa koskevan ympäristöluvan numero 317/2016/1, muutettu Vaasan hallinto-oikeuden päätöksellä numero 48/17/5101 (*oikeastaan 18/0058/2*), lisäten lupamääräykset 3a, 21a ja 28a ja muuttaen lupamääräyksiä 9 ja 26. Lupamääräykset 3a, 9, 26 ja 28a kuuluvat seuraavasti:

3a. Klooridioksidilaitoksen hönkäkaasujen kanavoitujen ilmaan johdettavien klooripäästöjen päästöraja-arvo on 2 mg/Nm³ alkuaineklooriksi (Cl₂) muunnettuna.

Päästöraja-arvoja katsotaan määrävälein tehtävissä mittauksissa noudatetun, kun kolmen vähintään 30 minuuttia kestävän näytteenottojakson keskiarvo ei ylitä raja-arvoa. Raja-arvoon verrattavista mittaustuloksista saadaan mittausepävarmuutena vähentää kunkin näytteenottojakson mitatun tuloksen 95 prosentin luottamusvälin arvona 40 %.

Klooridioksidilaitoksen klooripäästöt ilmaan on mitattava kaksi kertaa vuodessa. Mittaustilanteen on vastattava mahdollisimman hyvin klooridioksidilaitoksen normaalia käyttötilannetta ja -olosuhteita. Mittaukset tulee teettää ulkopuolisella asiantuntijalla ja mittauksissa tulee mahdollisuuksien mukaan soveltaa standardimenetelmiä. Mittausraportissa on esitettävä tiedot mittausajankohdasta ja mittauksen kestosta, mittauskohteesta ja laitoksen toimintaolosuhteista mittauksen aikana sekä mittaustulokset

yksikössä $\text{mg Cl}_2/\text{m}^3\text{n}$ sekä päästön massavirta yksikössä $\text{g Cl}_2/\text{h}$. Mittaustuloksia on verrattava asetettuun päästöraja-arvoon sekä merkityksellisen massavirran kynnysarvoon ($5 \text{ g Cl}_2/\text{h}$). Mittausraportissa on myös esitettävä käytetyt mittausten menetelmät, sovelletut standardit, laadunvarmistus, mittausepävarmuudet sekä arvio tulosten edustavuudesta. Mittausraportti on toimitettava tiedoksi valvontaviranomaiselle kuukauden kuluessa mittausten suorittamisesta.

Laitoksen ilmaan johdettavan hönkäkaasun virtausta ja lämpötilaa on mitattava jatkuvatoimisesti.

Valvontaviranomainen voi laitoksen kolmen ensimmäisen toimintavuoden jälkeen harventaa klooripäästön mittaustiheyttä, jos päästötasojen on mittaustulosten perusteella osoitettu olevan riittävän alhaisia ja vakaita suhteessa päästöraja-arvoon ja merkityksellisen massavirran kynnysarvoon ($5 \text{ g Cl}_2/\text{h}$). Klooripäästöt on kuitenkin mitattava vähintään kolmen vuoden välein.

Päästömittausten lisäksi laitoksen klooripäästöä on seurattava vuotuisena kokonaispäästönä ($\text{t Cl}_2/\text{a}$), joka raportoidaan vuosiraportissa. Vuosipäästöissä tulee ottaa huomioon myös arvioidut häiriötilanteiden aikaiset päästöt.

9. Jätevesipuhdistamo on käytettävä ja hoidettava siten, että saavutetaan mahdollisimman hyvä puhdistustulos ja että puhdistetun jäteveden BOD-pitoisuus vastaa parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksia.

Jätevedet on käsiteltävä siten, että vesistöön johdettavan jäteveden kuormitusarvot ovat kuukausi- tai vuosikeskiarvoina kalenterivuorokautta kohden laskettuna enintään seuraavat:

Kuormitus	Kuukausikeskiarvo	Vuosikeskiarvo
COD_{Cr} $\text{kg O}_2/\text{d}$	50 000	40 000
AOX $\text{kg Cl}/\text{d}$	500	400
Fosfori kg/d	55	35
Typpi kg/d	750	500
Kiintoaine kg/d	5 000	3 000

Lisäksi COD_{Cr} :n vuorokauden raja-arvona (tavoitearvo) on $110\,000 \text{ t O}_2/\text{d}$, mikä on häiriötilanteiden havaitsemisindikaattori. Häiriötilanteeksi katsotaan tilanne, jolloin COD_{Cr} :n vuorokauden tavoitearvo ylittyy tai arvioidaan ylittyneen. Häiriötilanteissa on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin häiriön poistamiseksi ja sen syyn selvittämiseksi. Häiriötilanteista on ilmoitettava Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle ja Kouvolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Saman häiriötilanteen aiheuttaneen häiriön jatkuessa seuraavan vuorokauden puolelle riippumatta siitä, ylitetäänkö tavoitearvo uudestaan, on ryhdyttävä toimenpiteisiin päästöjen rajoittamiseksi Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen mahdollisesti antamien ohjeiden mukaisesti. ELY-keskus voi antaa pysyvän ennakkomääräyksen näistä häiriötilanteista koskevista toimenpiteistä.

Puhdistetun jäteveden BOD-pitoisuuden tavoitearvo 24 tunnin kokoomanäytteissä on enintään noin 25 mg/l. BOD-pitoisuutta on seurattava viikoittain.

Sulfaatin (SO₄) kuormitusraja-arvo on 32 000 t/a.

Jätevesipuhdistamosta vesistöön johdettavista jätevesistä on vuorokausikeräysnäytteestä analysoitava päivittäin SO₄.

Raja-arvot on saavutettava mahdolliset ohijuoksutukset, ylivuodot ja häiriötilanteet mukaan lukien.

26. Luvan haltijan on ennakolta varauduttava onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden estämiseksi ja niiden seurausten rajoittamiseksi. Tätä varten laitokselle on tehtävä ympäristöriskianalyysi, jossa toiminnan ympäristöriskit ja niihin liittyvät ympäristövaikutukset tunnistetaan sekä esitetään toimenpiteet niiden poistamiseksi.

Ennaltavarautumissuunnitelma tulee päivittää klooridioksidilaitoksen osalta. Riskinarviointiin perustuva ennaltavarautumissuunnitelma tulee toimittaa tarkastettavaksi valvontaviranomaiselle 6 kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaisuudesta. Valvontaviranomainen voi määrätä suunnitelman täydentämisestä.

Varautumissuunnitelmassa on huomioitava prosessi- ja energiantuotantopäästöjen puhdistusjärjestelmien, varastosäiliöiden, jätevedenpuhdistamoiden ja muiden päästöjä vähentävien laitteistojen ja rakenteiden häiriötilanteet. Varautumissuunnitelma on pidettävä ajan tasalla. Varautumissuunnitelmaa on tarkistettava ympäristöriskeihin vaikuttavien olennaisten muutosten jälkeen. Varautumissuunnitelma voidaan yhdistää vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) tai pelastuslain (379/2011) nojalla laadittuihin vastaaviin suunnitelmiin.

28a. Lupamääräyksen 28 mukaista käyttö- ja päästötarkkailusuunnitelmaa on päivitettävä ja täydennettävä hakemuksessa esitetyn ja tämän päätöksen edellyttämällä tavalla klooridioksidilaitosta koskevilta osin. Päivitetty tarkkailusuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle 6 kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Tehdasintegraatin ympäristönsuojelun vuosi- ja kuukausiraportointia tulee täydentää klooridioksidilaitoksen tuotantoa, kokonaispäästöjä sekä päästötarkkailujen tuloksia koskevilla tiedoilla.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

UPM-Kymmene Oyj (jäljempänä myös yhtiö) on vaatinut aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksen 3a ensimmäisen kappaleen muuttamista ensisijaisesti seuraavasti: Klooridioksidilaitoksen hönkäkaasujen kanavoitujen ilmaan johdettavien kaasujen kokonaisklooripitoisuuden päästöraja-arvo on

20 mg Cl_{tot}/Nm³ tai toissijaisesti seuraavasti: Klooridioksidilaitoksen hönkäkaasujen kanavoitujen ilmaan johdettavien alkuaineklooripäästöjen päästöraja-arvo on 2 mg/Nm³ ja kokonaisklooripitoisuuden päästöraja-arvo on 20 mg Cl_{tot}/Nm³.

Valittaja on vaatinut lupamääräyksen 9 viidennen ja kuudennen kappaleen muuttamista seuraavasti: Sulfaatin (SO₄) kuormitusraja-arvo on 32 000 t/a, jota sovelletaan klooridioksidilaitoksen toiminnan alettua. Jätevesipuhdistamolta vesistöön johdettavista, päivittäin otettavista, jäteveden vuorokausikeräysnäytteistä on koostettava kuukauden kokoomanäyte, josta analysoidaan kuukausittain SO₄ klooridioksidilaitoksen toiminnan alettua.

Valittaja on vaatinut lupamääräyksen 26 toisen kappaleen toisen lauseen muuttamista seuraavasti: Riskinarviointiin perustuva ennaltavarautumissuunnitelma tulee toimittaa tarkastettavaksi valvontaviranomaiselle 3 kuukautta ennen klooridioksidilaitoksen suunniteltua käyttöönottoa.

Valittaja on vaatinut lupamääräyksen 28a ensimmäisen kappaleen toisen lauseen muuttamista seuraavasti: Päivitetty tarkkailusuunnitelma on toimitettava valvontaviranomaiselle 3 kuukautta ennen klooridioksidilaitoksen suunniteltua käyttöönottoa.

Valittaja on vaatinut viimesijaisesti asian palauttamista aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Lupamääräys 3a

Sellutehtaan toimintaan kuuluvaan klooridioksidilaitokseen ei sovelleta kemianteollisuuden poistokaasujen yhdenmukaisten hallinta- ja käsittelyjärjestelmien parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevia WGC BAT-päätelmiä, vaan massan ja paperin valmistusta koskevia BAT-päätelmiä (PP BAT-päätelmät). Kysymyksessä ei ole itsenäinen kemianteollisuuden laitos, vaan osa sellunvalmistusta, joka palvelee ainoastaan Kymin sellutehtaan toimintaa.

Sellutehtaan toimintaan liittyvää klooridioksidin valmistusta on kuvattu massan ja paperin valmistusta koskevassa BREF-asiakirjassa. Sellutehtaan yhteydessä toimiva klooridioksidilaitos on katsottava osaksi sellunvalmistusta eikä kemianteollisuuden piiriin kuuluvaksi laitokseksi. WGC BAT-päätelmiä ei myöskään tule soveltaa rinnakkain PP BAT-päätelmien kanssa sellunvalmistukseen kuuluvaan klooridioksidilaitokseen. WGC BAT-päätelmien soveltamisalaa koskevan kappaleen kohdassa 9 on listattu muita BAT-päätelmiä ja vertailuasiakirjoja, joita sovelletaan toimintoihin, joita myös WGC BAT-päätelmät koskevat. Tässä listauksessa ei ole mainittu PP BAT-päätelmiä tai -referenssidokumenttia.

UPM-Kymmene Oyj on keskustellut WGC BAT-päätelmien soveltamisesta laitostoimittajan kanssa, joka on yksi johtavista ClO_2 -yksiköiden teknologiatoimittajista maailmanlaajuisesti. Laitostoimittajan kokemuksen mukaan klooridioksidilaitos päästää normaalikäytössä vain mitättömiä alkuaineklooripitoisuuksia. Laitoksen pääasiallinen ilmapäästö on alkuainekloorin sijaan klooridioksidi. Kemianteollisuuden horisontaaliset BAT-päätelmät perustuvat kemianteollisuudesta kerättyihin tietoihin, eikä esimerkiksi nyt kyseessä olevaa laitostoimittajaa ole pyydetty toimittamaan WGC BAT-päätelmiä varten vertailutietoja. WGC BAT-päätelmien perusteena olevissa vertailuasiakirjoissa ei ole edustettuna sellaisia toimijoita, joiden pääasiallinen ilmapäästö on klooridioksidi alkuainekloorin sijaan. Myös tämä viittaa siihen, että WGC BAT-päätelmiä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi sellunvalmistukseen liittyvään klooridioksidilaitokseen. Lupamääräys 3a on lainvastainen.

WGC BAT-päätelmien alkuaineklooripäästöille määriteltä BAT-päästötasoa ei sovelleta vähämerkityksisiin päästöihin eli kun kyseisen aineen massavirta on esimerkiksi alle 5 g/h. Viranomainen on tulkinnut klooridioksidilaitokselta kanavoidun ilmaan johdettavan poistokaasun klooripäästön merkitykselliseksi (yli 5 g/h alkuainekloorina), koska klooridioksidilaitosten laitostoimittajien takuuarvo pesureiden puhdistustehokkuudelle on 10 mg Cl_2/Nm^3 alkuaineklooriksi muunnettuna.

UPM-Kymmene Oyj ei pidä poistokaasun klooripäästöä merkityksellisenä. Laitteistojen toimittajien antamat takuuarajat jälkipesurista ilmaan johdettavan kaasun laskennalliselle klooripitoisuudelle ovat alle 10 mg Cl_2/Nm^3 , joka on laskettu arvioidun klooridioksidipäästön perusteella. Laitosten alkuaineklooripäästö pelkästään ei ylittäisi merkityksellisen massavirran rajaa. Laitostoimittajat eivät pysty tällä hetkellä tarjoamaan saatavissa olevalla tekniikalla tämän pienempää takuuarvoa klooripäästöille alkuaineklooriksi muunnettuna. Jos massavirta lasketaan takuuarvon perusteella, poistokaasu on laskennallisesti merkityksellinen. Massavirta tulisi kuitenkin laskea mitattujen todellisten alkuaineklooripäästötulosten keskiarvojen perusteella, eikä laitostoimittajien takuuarvon. Takuuarvo on yläraja hetkelliselle päästölle ja massavirta on tarkoitettu laskettavan jatkuvan päästökuormituksen suhteen. Alkuaineklooripäästöt ovat tosiasiaa paljon laskennallista päästöä pienemmät ja päästön vähämerkityksisyys pitäisi arvioida vain alkuaineklooripäästön perusteella muuttamatta kaikkea klooria alkuaineklooriksi.

Klooridioksidilaitoksen todellisia poistokaasun klooripitoisuuksia ei voida mitata ennen laitoksen valmistumista. UPM-Kymmene Oyj omistaa kuitenkin useita sellutehtaita, joilla on oma klooridioksidilaitoksensa. Kolmella klooridioksidilaitoksella käytetään samojen laitetoimittajien tekniikkaa. Kyseisten laitosten klooripäästöistä on koostettu valituksen liitteenä oleva päästöinventaario, jonka perusteella kaikissa kolmessa päästöinventaariossa mukana olleessa laitoksessa klooridioksidi- tai laskennallisten kokonaisklooripäästöjen keskiarvot viime vuosina ovat olleet takuuarvoja paljon pienempiä ja massavirrat hyvin pieniä. Päästöinventaarion tulosten mukaan on syytä olettaa, että uuden Kymin tehtaan klooridioksidilaitoksen

alkuaineklooripäästön massavirta ei tule olemaan merkityksellinen tällä mittarilla katsottuna. Jos hallinto-oikeus katsoisi, että WGC BAT-päätelmät soveltuvat sellutehtaan yhteydessä olevaan klooridioksidilaitokseen, BAT-päästötasoja ei kuitenkaan tule soveltaa Kymen klooridioksidilaitoksen tapauksessa, koska alkuaineklooripäästön massavirran voidaan olettaa olevan vähämerkityksinen.

Jos WGC BAT-päätelmiä sovellettaisiin, lupamääräys on siinäkin tapauksessa WGC BAT-päätelmän 18 vastainen. WGC BAT-päätelmien BAT-päästötaso koskee ainoastaan alkuaineklooripäästöjä. WGC BAT-päätelmissä määritelty päästötaso ei koske muita klooria sisältäviä päästöjä, eikä sitä tule soveltaa siten, että kaikki klooria sisältävät kanavoidut päästöt tulisi laskennallisesti muuttaa alkuaineklooriksi. BAT:n mukaisessa päästöraja-arvossa on kyse pelkästään alkuaineklooripäästöistä.

Aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksessä klooripäästöjen päästöraja-arvo on 2 mg/Nm^3 alkuaineklooriksi muutettuna. Tämä ilmeisesti tarkoittaisi, että laitoksen klooridioksidipäästöt pitäisi laskennallisesti muuttaa alkuaineklooriksi. Lupamääräyksessä asetettu raja-arvo on vaatimuksen seurauksena huomattavasti tiukempi kuin BAT-päätelmien mukainen ylempi päästötaso.

Klooridioksidilaitoksen laitostoimittajat eivät pysty toimittamaan nykytekniikalla laitteistoja, joiden takuuarvo olisi alkuaineklooriksi muunnetuille klooripäästöille lupamääräyksen mukainen. Vaikka tällainen laitteisto olisi mahdollista toteuttaa, koituisi siitä kohtuuttomia lisäkustannuksia.

Valituksessa on viitattu ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 7 kohtaan. Kymen klooridioksidilaitokseen suunniteltu hönkäkaasujen pesuri edustaa asianomaisella alalla yleisesti hyväksyttyä ja käytössä olevaa tekniikkaa ja se on WGC BAT-päätelmien mukainen puhdistuslaitteisto, jonka pitäisi riittää.

Laitoksen hönkäkaasut koostuvat pääasiassa klooridioksidikaasusta eivät alkuainekloorista. WGC BAT-päätelmissä ei ole esitetty päästötasoa klooridioksidille, eikä myöskään edellytetty klooridioksidipäästöihin sisältyvän kloorin laskennallista muuttamista alkuaineklooriksi.

Alkuaineklooripäästöjä ei laitoksella juurikaan synny. BAT-päätelmien mukainen päästöraja-arvo ei sovellu klooridioksidilaitoksen vaikutusten tarkkailuun. Klooridioksidilaitostoimittaja on myös huomauttanut, että alhaisten klooridioksidipitoisuuksien todellisia tasoja on vaikea määrittää nykyisillä analyysimenetelmillä ja epävarmuustekijät ovat korkeat (+/- 50 %) alle 3 ppm:n (9 mg/Nm^3) pitoisuustasoilla. Nykyisin käytetty analyttinen menetelmä on julkaistu vertaisarvioidussa artikkelissa, jossa on todettu, että pienillä pitoisuuksilla epävarmuustasot ovat erittäin korkeat. Laitostoimittajalle on jäänyt epäselväksi, millaisella vertailu- ja analyysimenetelmällä voidaan saavuttaa BAT-päästötasojen $0,5\text{--}2 \text{ mg/Nm}^3$ kohdalla sovellettava epävarmuus 40 % ja kuinka näin pienet pitoisuudet voitaisiin todentaa, koska mittausepävarmuus on noin +/- 80 % näillä tasoilla.

Viitteistä ja analyysimenetelmistä on puutetta, kun kokonaisklooripitoisuutta määritetään klooridioksidin osalta. WGC BAT:n päästötasot eivät ole klooridioksidin osalta sellaisella pitoisuustasolla, jota voitaisiin luotettavasti määrittää.

UPM-Kymmene Oyj:n esittämä klooridioksidilaitoksen hönkäkaasujen kanavoitujen ilmaan johdettavien kaasujen kokonaisklooripitoisuuden päästöraja-arvo $20 \text{ mg Cl}_{\text{tot}}/\text{Nm}^3$ ottaa huomioon kaikki laitoksella syntyvät klooripitoiset höngät mukaan lukien todellisen päästön eli klooridioksidin. Klooridioksidin valmistuslaitteistojen toimittajien antamat takuuarvot ($10 \text{ mg Cl}_2/\text{Nm}^3$) on annettu häiriöttömälle tuotannolle, joten siinä ei ole huomioitu OTNOC-tilanteita tai toiminnan muita häiriöitä. Päästöraja-arvo $20 \text{ mg Cl}_{\text{tot}}/\text{Nm}^3$ ottaa huomioon myös normaalista poikkeavat tuotannon tilanteet. Päästöraja-arvon ei ole tarpeen pohjautua WGC BAT-päätelmiin, sillä WGC BAT-päätelmissä ei ole erikseen päästörajaa laitoksella syntyville ilman klooridioksidipäästöille.

Valituksessa on viitattu hallintolain 6 §:ään. Hakijan esittämä päästöraja-arvo on yhdenmukainen muiden Suomessa toimivien sellutehtaiden klooridioksidilaitosten kanssa. Valituksen liitteessä on esitetty muiden klooridioksidilaitosten ympäristöluvan mukaiset päästöraja-arvot. Muille Suomessa toimiville klooridioksidilaitoksille ei ole ympäristöluvassa asetettu raja-arvoa alkuainekloorille, vaan raja-arvo on annettu hönkäkaasujen kokonaisklooripitoisuudelle. Eri yritysten tasapuolisen kohtelun periaatteen vuoksi myös Kymin klooridioksidilaitoksen raja-arvo tulisi asettaa samalla periaatteella.

Lupamääräys 9

Sulfaattikuormituksen lupamääräyksen mukainen raja-arvon soveltaminen ja tarkkailu on ympäristönsuojelun näkökulmasta tarpeen vasta, kun klooridioksidilaitoksen toiminta alkaa. Ympäristöluvan mukainen laitoksen toiminta on suunniteltu aloitettavan aikaisintaan vuoden 2026 loppupuolella.

Sulfaatin analysointi joka päivän näytteestä erikseen ei ole tarkoituksenmukaista, sillä veden sulfaattipitoisuudet eivät vaihtelee radikaalisti eri päivien välillä ja kuormitus saadaan laskettua luotettavasti myös kokoomanäytteestä. Näytteenotto suoritetaan päivittäin ja vuorokausikeräysnäytteistä kerätään pakastimeen kuukauden kokoomanäyte, josta sulfaatti analysoidaan. Raja-arvo on määrätty vuotuiselle sulfaatin kuormitukselle, eikä päivittäisiä raja-arvoja ole. Ympäristökuormituksen laskennan tai ympäristövaikutusten kannalta näytteen analysointitiheydellä ei ole merkitystä, kunhan näytettä on analyysissä mukana jokaiselta päivältä. Sulfaatti säilyy hyvin vesinäytteessä pakastettuna. Ympäristönsuojelulain 52 §:n näkökulmasta on pilaantumisen ehkäisemiseksi riittävää, että sulfaatin raja-arvo astuu voimaan vasta klooridioksidilaitoksen toiminnan alettua ja tarkkailu toteutetaan yhtiön esittämällä tavalla.

Lupamääräykset 26 ja 28a

Ennaltavaraautumissuunnitelma ja käyttö- ja päästötarkkailusuunnitelma voidaan päivittää vasta, kun suunnitelmat konkretisoituvat, laitos on rakennettu ja valittujen toteuttamiskäytösten todelliset riskit voidaan arvioida.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut valituksesta julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Kouvolan kaupungissa.

Etelä-Suomen aluehallintovirastolta on pyydetty lausunto valituksesta. Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (jäljempänä ELY-keskus) ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Kouvolan kaupungille, Kouvolan kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle, Kymenlaakson pelastuslaitokselle sekä Väylävirastolle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut lausunnon, jossa se on esittänyt lupamääräystä 3a ja lupamääräystä 9 koskevan vaatimuksen hylkäämistä.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus on antanut vastineen.

UPM-Kymmene Oyj on antanut vastaselityksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus valituksen enemmälti hyläten muuttaa aluehallintoviraston päätöksen lupamääräykset 3a ja 9 kuulumaan seuraavasti (*muutokset kursiivilla*):

3a. Klooridioksidilaitoksen hönkäkaasujen kanavoitujen ilmaan johdettavien *alkuaineklooripäästöjen* (Cl_2) päästöraja-arvo on 2 mg/Nm^3 (*poistettu tekstiä*) ja kokonaisklooripäästöjen (Cl_{tot}) päästöraja-arvo on 10 mg/Nm^3 .

Päästöraja-arvoja katsotaan määrävälein tehtävissä mittauksissa noudatetun, kun kolmen vähintään 30 minuuttia kestävä näytteenottojakson keskiarvo ei ylitä raja-arvoa. Raja-arvoon verrattavista mittaustuloksista saadaan mittausepävarmuutena vähentää kunkin näytteenottojakson mitatun tuloksen 95 prosentin luottamusvälin arvona 40 %.

Klooridioksidilaitoksen klooripäästöt ilmaan on mitattava kaksi kertaa vuodessa. Mittaustilanteen on vastattava mahdollisimman hyvin klooridioksidilaitoksen normaalia käyttötilannetta ja -olosuhteita. Mittaukset tulee teettää ulkopuolisella asiantuntijalla ja mittauksissa tulee mahdollisuuksien mukaan soveltaa standardimenetelmiä. Mittausraportissa on esitettävä tiedot mittausajankohdasta ja mittausten kestosta, mittauskohteesta

ja laitoksen toimintaolosuhteista mittauksen aikana sekä mittaustulokset yksikössä $\text{mg Cl}_2/\text{m}^3\text{n}$ ja $\text{mg Cl}_{\text{tot}}/\text{Nm}^3$ sekä päästön massavirta yksikössä $\text{g Cl}_2/\text{h}$. Mittaustuloksia on verrattava asetettuun päästöraja-arvoon sekä merkityksellisen massavirran kynnysarvoon ($5 \text{ g Cl}_2/\text{h}$). Mittausraportissa on myös esitettävä käytetyt mittausten menetelmät, sovelletut standardit, laadunvarmistus, mittausepävarmuudet sekä arvio tulosten edustavuudesta. Mittausraportti on toimitettava tiedoksi valvontaviranomaiselle kuukauden kuluessa mittausten suorittamisesta.

Laitoksen ilmaan johdettavan hönkäkaasun virtausta ja lämpötilaa on mitattava jatkuvatoimisesti.

Valvontaviranomainen voi laitoksen kolmen ensimmäisen toimintavuoden jälkeen harventaa klooripäästön mittaustiheyttä, jos päästötasojen on mittaustulosten perusteella osoitettu olevan riittävän alhaisia ja vakaita suhteessa päästöraja-arvoon ja merkityksellisen massavirran kynnysarvoon ($5 \text{ g Cl}_2/\text{h}$). Klooripäästöt on kuitenkin mitattava vähintään kolmen vuoden välein.

Päästömittausten lisäksi laitoksen klooripäästöä on seurattava vuotuisena kokonaispäästönä ($\text{t Cl}_2/\text{a}$ ja $\text{t Cl}_{\text{tot}}/\text{a}$), joka raportoidaan vuosiraportissa. Vuosipäästössä tulee ottaa huomioon myös arvioidut häiriötilanteiden aikaiset päästöt.

9. Jätevesipuhdistamoa on käytettävä ja hoidettava siten, että saavutetaan mahdollisimman hyvä puhdistustulos ja että puhdistetun jäteveden BOD-pitoisuus vastaa parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksia.

Jätevedet on käsiteltävä siten, että vesistöön johdettavan jäteveden kuormitusarvot ovat kuukausi- tai vuosikeskiarvoina kalenterivuorokautta kohden laskettuna enintään seuraavat:

Kuormitus	Kuukausikeskiarvo	Vuosikeskiarvo
COD _{Cr} kg O ₂ /d	50 000	40 000
AOX kg Cl/d	500	400
Fosfori kg/d	55	35
Typpi kg/d	750	500
Kiintoaine kg/d	5 000	3 000

Lisäksi COD_{Cr}:n vuorokauden raja-arvona (tavoitearvo) on 110 000 t O₂/d, mikä on häiriötilanteiden havaitsemisindikaattori. Häiriötilanteeksi katsotaan tilanne, jolloin COD_{Cr}:n vuorokauden tavoitearvo ylittyy tai arvioidaan ylittyneen. Häiriötilanteissa on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin häiriön poistamiseksi ja sen syyn selvittämiseksi. Häiriötilanteista on ilmoitettava Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle ja Kouvolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Saman häiriötilanteen aiheuttaneen häiriön jatkuessa seuraavan vuorokauden puolelle riippumatta siitä, ylitetäänkö tavoitearvo uudestaan, on ryhdyttävä toimenpiteisiin päästöjen rajoittamiseksi Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen mahdollisesti antamien ohjeiden

mukaisesti. ELY-keskus voi antaa pysyvän ennakkomääräyksen näistä häiriötilanteista koskevista toimenpiteistä.

Puhdistetun jäteveden BOD-pitoisuuden tavoitearvo 24 tunnin kokoomanäytteissä on enintään noin 25 mg/l. BOD-pitoisuutta on seurattava viikoittain.

Sulfaatin (SO_4) kuormitusraja-arvo on 32 000 t/a.

Jätevesipuhdistamosta vesistöön johdettavista jätevesistä on vuorokausikeräysnäytteestä analysoitava *vähintään kuukausittain* SO_4 .

Raja-arvot on saavutettava mahdolliset ohijuoksutukset, ylivuodot ja häiriötilanteet mukaan lukien.

Perustelut

Valituksenalaisen päätöksen mukainen toiminta

UPM-Kymmene Oyj:n Kymin tehdasintegraatti koostuu sellu- ja paperitehtaasta, biologisesta jäteveden puhdistamosta, vesilaitoksesta ja maakaasupolttoisesta varakattilasta. Tehdasintegraatti tuottaa paperia, sellua ja bioenergiaa.

Asiassa on aluehallintovirastossa ollut kysymys toiminnan olennaista muuttamista koskevasta hakemuksesta ympäristönsuojelulain 29 §:n nojalla. Hakemus on koskenut Kymin tehdasintegraatin yhteyteen rakennettavaa klooridioksidilaitosta, jossa valmistetaan klooridioksidiliuosta sellutehtaan omaan käyttöön. Klooridioksidilaitoksen päätuote on klooridioksidi (ClO_2), jota käytetään 10 g/l vesiliuoksena sellutehtaan kuitulinjoilla sellun valkaisuun. Klooridioksidiliuosta käytetään tehtaalla myös raakaveden ja kemiallisesti puhdistetun veden desinfiointiin. Klooridioksidia valmistetaan pelkistämällä natriumkloraattia metanolilla väkevässä rikkihappoliuoksessa. Klooridioksidilaitoksen tuotantokapasiteetti on noin 20 075 tonnia vuodessa.

Asiassa saatu selvitys ja oikeudellinen arviointi

Lupamääräys 3a

Lupamääräyksen 3a sisältö ja vaatimus sen muuttamiseksi

Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksessä 3a on määrätty, että klooridioksidilaitoksen hönkäkaasujen kanavoitujen ilmaan johdettavien klooripäästöjen päästöraja-arvo on 2 mg/ Nm^3 alkuaineklooriksi muunnettuna.

Lupamääräyksen 3a perustelujen mukaan klooridioksidilaitoksen hönkäpesurin kanavoidun poistokaasun klooridioksidin päästöön on sovellettu WGC-vertailuasiakirjaa ja asetettu klooripäästöraja-arvo vastaa päätelmän

BAT 18 päästötason vaihteluvälin ylärajaa. Lupamääräyksen perusteluissa on todettu, että hakijan mukaan kanavoidun ilmaan johdettavan poistokaasun klooripäästö on merkityksellinen (yli 5 g/h alkuainekloorina) savukaasupesurin klooripäästön ollessa laitetoimittajan takuuarvon $10 \text{ mg Cl}_2/\text{Nm}^3$ mukaisella tasolla, jolloin BAT-päästötasoja sovelletaan.

Yhtiö on hallinto-oikeudessa vaatinut lupamääräyksen 3a ensimmäisen kappaleen muuttamista ensisijaisesti siten, että klooridioksidilaitoksen hönkäkaasujen kanavoitujen ilmaan johdettavien kaasujen kokonaisklooripitoisuuden päästöraja-arvo on $20 \text{ mg Cl}_{\text{tot}}/\text{Nm}^3$, tai toissijaisesti siten, että klooridioksidilaitoksen hönkäkaasujen kanavoitujen ilmaan johdettavien alkuaineklooripäästöjen päästöraja-arvo on $2 \text{ mg}/\text{Nm}^3$ ja kokonaisklooripitoisuuden päästöraja-arvo on $20 \text{ mg Cl}_{\text{tot}}/\text{Nm}^3$.

Yhtiön valituksen mukaan sellutehtaan toimintaan kuuluvaan klooridioksidilaitokseen ei sovelleta kemianteollisuuden poistokaasujen yhdenmukaisten hallinta- ja käsittelyjärjestelmien parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevia WGC BAT-päätelmiä, vaan massan ja paperin valmistusta koskevia BAT-päätelmiä (PP BAT-päätelmät). Joka tapauksessa laitoksen poistokaasun klooripäästö ei ole merkityksellinen eikä WGC BAT-päätelmien alkuaineklooripäästöille määritelty BAT-päästötaso ole tullut siksi sovellettavaksi. Lisäksi WGC BAT-päätelmien BAT-päästötaso koskee ainoastaan alkuaineklooripäästöjä ja lupamääräyksessä asetettu raja-arvo on tiukempi kuin BAT-päätelmien mukainen ylempi päästötaso. Laitoksen hönkäkaasut koostuvat pääasiassa klooridioksidikaasusta.

Sovellettavat säännökset

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista. Saman pykälän 3 momentin mukaan päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan.

Ympäristönsuojelulain 53 §:n 4, 9, 10 ja 12 kohtien mukaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan sisältöä arvioitaessa on otettava huomioon päästöjen laatu, määrä ja vaikutus, vaikutukset ympäristöön, teollisessa mittakaavassa käytössä olevat tuotantomenetelmät ja menetelmät päästöjen hallitsemiseksi sekä Euroopan komission ja kansainvälisten toimielinten julkaisemat tiedot parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta.

Ympäristönsuojelulain 75 §:n 1 momentin mukaan direktiivilaitoksen päästöraja-arvojen, tarkkailun ja muiden lupamääräysten on parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksen toteuttamiseksi perustuttava päätelmiin. Päästöille on ympäristöluvassa määrättävä päästöraja-arvot siten, että päätelmien päästötasoja ei ylitetä laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan, jos päätelmissä ei ole kuvattu lupahakemuksessa tarkoitetun toiminnan tai tuotantomenetelmän tyyppiä tai niiden kaikkia ympäristövaikutuksia, lupamääräykset on tarpeellisilta osin annettava 53 §:n mukaisesti arvioidun parhaan käyttökelpoisen tekniikan perusteella.

Asiassa saatu selvitys

Hakemuksen mukaan klooridioksidilaitoksen reaktiossa syntyy sivuvirtakaasuina muun muassa hiilidioksidia, kloorikaasua ja muurahaishappoa. Kaasut johdetaan hönkäpesuriin, jossa jäljelle jäävä klooridioksidi adsorboidaan takaisin prosessin jäähdytettävään veteen. Kaasut johdetaan edelleen jäännöskaasupesuriin, jossa jäljelle jäävä kloori poistetaan kaasusta kemiallisesti.

Hakemuksen mukaan klooridioksidin valmistusprosessin ja laitteistojen toimittajien antamat takuuarajat jälkipesurista ilmaan johdettavan kaasun laskennalliselle klooripitoisuudelle ovat $< 10 \text{ mg Cl}_2/\text{Nm}^3$, joka on laskettu arvioidun klooridioksidipäästön perusteella. Takuuarvo on annettu häiriöttömälle tuotannolle, eikä siinä ole huomioitu OTNOC-tilanteita tai toiminnan muita häiriöitä. Yhtiö on hakemuksessa esittänyt uuden klooridioksidilaitoksen ilmaan johdettavien hönkäkaasujen klooripitoisuuden päästöarvoksi $20 \text{ mg Cl}_{\text{tot}}/\text{Nm}^3$. Päästöarvossa on otettu huomioon myös normaalista poikkeavat tuotannon tilanteet.

Hakemuksen liitteenä on esitetty selvitys parhaan käytettävissä olevan tekniikan soveltamisesta Kymin tehtaiden klooridioksidilaitoksella. BAT-selvityksen mukaan massan, paperin ja kartongin tuotannon vertailuasiakirja (PP BREF) koskee myös klooridioksidin tuotantoa sellu- ja paperitehtaalla ja siten mainittua vertailuasiakirjaa ja BAT-päätelmiä tulisi käyttää lähtökohtana lupaehtoja määritettäessä.

BAT-selvityksen mukaan kemianteollisuuden poistokaasujen yhdenmukaisten hallinta- ja käsittelyjärjestelmien päätelmiä (WGC) voidaan osittain soveltaa klooridioksidilaitoksen toimintaa koskevin muina merkityksellisinä asiakirjoina. Selvityksen mukaan klooridioksidilaitoksen klooripäästöjä ilmaan vähennetään WGC BAT 18 -päätelmän a alakohdan menetelmällä absorptio, mutta mainitun päätelmän taulukossa 1.6 esitettyä alkuainekloorin BAT-päästötasoa $< 0,5\text{--}2 \text{ mg}/\text{Nm}^3$ ei voi soveltaa klooridioksidilaitokseen, koska laitoksen kanavoidut päästöt ilmaan ovat pääsääntöisesti klooridioksidia ja BAT-päästötaso perustuu kemianteollisuudesta kerättyihin tietoihin.

Aluehallintovirasto on pyytänyt luvan hakijaa täydentämään hakemusta klooridioksidilaitoksen kaasujen hönkäpesurin suorituskyvystä ja takuuarvoista annettavalla selvityksellä, josta selviää, kuinka alhaiset klooripitoisuudet poistokaasuissa laitteistolla on mahdollista saavuttaa. Aluehallintovirasto on lisäksi viitannut WGC BAT-päätelmien kohtaan BAT 18. Luvan hakija on hakemuksen täydennyksessä viitannut BAT-selvitykseen ja todennut muun ohella, ettei mainittua BAT-päätelmien kohtaa voi soveltaa klooridioksidilaitokseen.

Yhtiö on aluehallintovirastolle toimittamassaan vastineessa ELY-keskuksen lausuntoon esittänyt päästöinventaarion koskien UPM-Kymmene Oyj:n muiden sellutehtaiden yhteydessä olevien klooridioksidilaitosten ilmaan johdettavia kanavoituja klooripäästöjä. Inventaarion mukaan UPM-Kymmene Oyj:n Fray Bentosin ja Paso de los Torosin klooridioksidilaitosten klooripäästöt ilmaan ovat olleet vuosina 2021–2023 $0,09\text{--}0,66\text{ mg ClO}_2/\text{Nm}^3$ tai alle määrittäysrajan ($< 0,04\text{ mg}/\text{Nm}^3$). Kaukaan klooridioksidilaitoksen kokonaisklooripäästöt ilmaan ovat olleet vuosina 2021–2024 $6\text{ mg Cl}_{\text{tot}}/\text{Nm}^3$ tai alle määrittäysrajan ($< 1\text{ mg}/\text{Nm}^3$). Pitoisuuksien on todettu olevan normaalitoiminnassa hyvin pieniä silloin, kun pesurit toimivat moitteettomasti.

Päästöinventaariorissa on todettu, että mikäli massavirta laskettaisiin laitostoimittajien takuuarvon perusteella, laitoksen massavirta alkuainekloorina ylittää 5 g/h ja päästö katsottaisiin merkitykselliseksi koskien WGC BAT 18 -päätelmän alkuainekloorin päästötason soveltamista. Kuitenkin kaikissa päästöinventaariorissa mukana olleissa laitoksissa päästöjen keskiarvot viime vuosina ovat olleet takuuarvoja paljon pienempiä ja massavirrat hyvin pieniä ($< 0,08\text{--}0,45\text{ g ClO}_2/\text{h}$ ja $2,16\text{ g Cl}_{\text{tot}}/\text{h}$ tai se ei ole ollut laskettavissa). Näin ollen on todettu olevan syytä olettaa, että Kymen tehtaan klooridioksidilaitoksen massavirta ei tule olemaan merkityksellinen.

BAT-päätelmien sisältö

Euroopan komissio on 26.9.2014 antanut täytäntöönpanopäätöksen (2014/687/EU) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU mukaisten parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa (BAT) koskevien päätelmien vahvistamisesta massan, paperin ja kartongin tuotantoa varten ja se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 30.9.2014 (jäljempänä PP BAT-päätelmät). UPM-Kymmene Oyj:n Kymen tehtaan pääasiallinen toiminta on massan ja paperin valmistus, ja sen ympäristöluvan lupamääräykset on tarkistettu PP BAT-päätelmien vuoksi aluehallintoviraston 13.12.2016 antamalla päätöksellä numero 317/2016/1, jota hallinto-oikeus on muuttanut päätöksellä numero 18/0058/2.

Edellä mainitun täytäntöönpanopäätöksen mukaan PP BAT-päätelmiä sovelletaan teollisuuslaitosten massan tuotantoon puusta tai muista kuitumateriaaleista sekä paperin tai kartongin tuotantoon kapasiteetin ylittäessä 20 tonnia päivässä. Soveltamisalasta ei ole rajattu pois epäorgaanisen kemian alaan kuuluvia toimintoja tai klooridioksidin valmistusta.

PP BREF-asiakirjassa on kuvattu sellutehtaan yhteydessä olevien massan valkaisukemikaalien, mukaan lukien klooridioksidin, valmistusprosesseja ja niistä aiheutuvia päästöjä veteen ja ilmaan yleispiirteisesti. BREF-asiakirjassa ei ole esitetty klooripäästöjä tarkkailtavaksi yhtenä merkityksellisenä päästönä ilmaan. Myöskään PP BAT-päätelmissä ei ole mainittu klooridioksidin tuotantoa tai asetettu päästötasoja klooria sisältäville kanavoiduille päästöille ilmaan.

Euroopan komissio on 6.12.2022 antanut täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2022/2427 teollisuuden päästöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU mukaisten parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa (BAT) koskevien päätelmien vahvistamisesta kemianteollisuuden poistokaasujen yhdenmukaisia hallinta- ja käsittelyjärjestelmiä varten (jäljempänä WGC BAT-päätelmät) ja se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 12.12.2022.

Täytäntöönpanopäätöksen liitteen mukaan WGC BAT-päätelmiä sovelletaan teollisuuspäästädirektiivin 2010/75/EU liitteen 1 kohdan 4 (kemian teollisuus) kohdissa 4.1–4.6 lueteltuihin toimintoihin. Kohdan 4.2 alakohdassa a on mainittu epäorgaanisen kemian tuotteiden valmistus, kuten kaasut, kuten kloori. Klooridioksidin valmistusta ei ole rajattu päätelmien soveltamisalasta pois. Päätelmien soveltamisalakohdassa on listattu muita päätelmiä ja vertailuasiakirjoja, jotka voivat olla merkityksellisiä WGC BAT-päätelmien kattamien toimintojen kannalta. Listassa ei ole mainittu massan, paperin ja kartongin tuotantoa koskevia BAT-päätelmiä.

WGC-päätelmän BAT 18 taulukossa 1.6 on esitetty parhaaseen käytettävissä olevaan tekniikkaan liittyvät päästötasot (BAT-päästötasot) ilmaan johdettaville kanavoiduille epäorgaanisten yhdisteiden päästöille. Taulukon 1.6 mukaan alkuainekloorin (Cl_2) BAT-päästötaso on $< 0,5\text{--}2 \text{ mg/Nm}^3$ vuorokausikeskiarvona tai näytteenottojakson keskiarvona. Taulukon 1.6 alaviitteen (4) mukaan BAT-päästötasoa ei sovelleta vähämerkityksisiin päästöihin (eli kun kyseisen aineen massavirta on esimerkiksi alle 5 g/h). BAT-päätelmissä sovellettavien aineiden määritelmien mukaan käsitteellä Cl_2 tarkoitetaan alkuaineklooria.

Oikeudellinen arviointi

Hallinto-oikeus toteaa, että kysymyksessä oleva klooridioksidilaitos on ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 1 kohdan 4 a (epäorgaanisten kemikaalien valmistus) mukainen direktiivilaitos, joka on jo itsessään ympäristönsuojelulain 27 §:n 1 momentissa säädetysti luvanvarainen. Hallinto-oikeus katsoo edellä BAT-päätelmien soveltamisalasta sanottuun viitaten, että Kymin tehtaan klooridioksidilaitokseen on tullut soveltaa WGC BREF-asiakirjaa ja BAT-päätelmiä. Mainittu listaus muista merkityksellisistä päätelmistä ja vertailuasiakirjoista on sanamuodon mukaisesti katsottava esimerkinomaiseksi, eikä sen voida katsoa sulkevan pois WGC BAT-päätelmien soveltamista sellutehtaan yhteydessä toimivaan klooridioksidilaitokseen. WGC BAT-päätelmät on julkaistu PP BAT-päätelmien julkaisemisen jälkeen, eikä niitä ole mainittu PP BAT-päätelmien soveltamisalakohdassa muina vertailuasiakirjoina, jotka ovat PP BAT-päätelmien kattamien toimintojen kannalta merkityksellisiä. Myöskään klooridioksidin valmistamisen kuvauksen sisältyminen PP BREF-asiakirjaan ja klooridioksidilaitoksen kuuluminen osaksi Kymin sellu- ja paperitehdasintegraattia ei poissulje WGC BAT-päätelmien soveltamista.

Valituksessa on esitetty, että mikäli toimintaan katsotaan sovellettavan WGC BAT-päätelmiä, aluehallintovirasto on tulkinnut virheellisesti WGC BAT-päätelmien merkityksellistä massavirtaa.

Aluehallintovirasto on todennut hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa, että hakemuksessa ei ole esitetty, että suunnitellun klooridioksidilaitoksen klooripäästön massavirta on vähämerkityksellinen eikä päästöraja-arvoesitystä ole hakemuksessa tarkasteltu tästä lähtökohdasta. Aluehallintoviraston lausunnon mukaan sillä ei ole ollut lupa-asiassa saatujen hakemusasiakirjojen valossa edellytyksiä arvioida klooripäästön massavirran vähämerkityksellisyyttä ja lupaharkinta on perustunut muun ohella hakijan päästöraja-arvoesitykseen ja hakijan esittämiin olemassa olevien laitosten hyvin alhaisiin toteutuneisiin päästötasoihin.

Yhtiön hallinto-oikeudelle antaman vastaselityksen mukaan lupahakemuksen lähtökohtana on ollut, että päätelmää WGC BAT 18 ja sen taulukkoa 1.6 ei voida soveltaa Kymin klooridioksidilaitoksen lupaharkinnassa. Tästä syystä yhtiö ei ole hakemusvaiheessa esittänyt erityisiä perusteluita alkuaineklooripäästön vähämerkityksellisyydelle. Vastaselityksen mukaan hakemuksessa esitetty päästöinventaario osoittaa, että klooripitoiset päästöt lähtökohtaisesti alittavat vähämerkityksisyydelle WGC BAT-päätelmissä määritellyn esimerkkirajan. Lisäksi suurin osa Kymin klooridioksidilaitoksen klooripitoisista päästöistä on klooridioksidia eikä alkuaineklooria, joten sen alkuaineklooripäästöjä on pidettävä vähämerkityksisinä.

Kuten hallinto-oikeus on edellä todennut, klooridioksidilaitokseen on tullut soveltaa WGC BAT-päätelmiä ja alkuainekloorin päästöraja-arvosta on lähtökohtaisesti tullut määrätä päätelmän BAT 18 taulukossa 1.6 annetun päästötason mukaisesti. Yhtiö on hakemuksessaan ja valituksessaan esittänyt, että WGC BAT-päätelmät eivät tulisi toimintaan lainkaan sovellettavaksi, eikä näin ollen ole esittänyt alkuainekloorista hakemuksessa päästötietoja myöskään aluehallintoviraston täydennyspyynnöstä huolimatta. Yhtiön esittämässä päästöinventaariossa esitetyt päästötiedot eivät koske alkuaineklooria. Hallinto-oikeus toteaa, että on luvan hakijan vastuulla esittää asianmukainen selvitys hakemansa BAT-päästötasoista poikkeamisen tueksi. Hallinto-oikeus katsoo, että hakemusasiakirjoissa ei ole esitetty riittävää selvitystä alkuaineklooripäästön vähämerkityksisyydestä. Hakemustietojen perusteella aluehallintovirasto on päätöksessään näin ollen voinut katsoa, että kyse ei ole ollut sellaisista vähämerkityksellisistä päästöistä, joista päätelmän BAT 18 taulukon 1.6 alaviitteessä 4 on määrätty.

Hallinto-oikeus katsoo ottaen huomioon edellä mainitun BAT-päätelmien mukaisen alkuainekloorin (Cl_2) määritelmän, että päätelmän BAT 18 taulukossa 1.6 asetettu päästötaso $< 0,5\text{--}2,0 \text{ mg/Nm}^3$ koskee nimenomaisesti vain alkuainekloorin päästöä ja valituksenalainen lupamääräys 3a on tältä osin virheellinen. Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksessä 3a asetettu raja-arvo on BAT-päätelmien päästötasoa tiukempi, kun se on määrätty koskemaan kaikkia klooripäästöjä alkuaineklooriksi muunnettuna eikä pelkästään alkuaineklooria päätelmän sanamuodon mukaisesti. Klooridioksidilaitoksen päästöjä ilmaan vähennetään päätelmän BAT 18 mukaisella hönkäkaasujen

pesurilla ja yhtiön mukaan laitostoimittajien antama takuuarvo klooripäästöille ($< 10 \text{ mg Cl}_2/\text{Nm}^3$) on saatavissa olevalla tekniikalla pienin mahdollinen. Myös ELY-keskus on hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa yhtynyt valituksen vaatimukseen päästöraja-arvon $2 \text{ mg}/\text{Nm}^3$ muuttamiseksi alkuainekloorin päästöraja-arvoksi. Näin ollen hallinto-oikeus muuttaa lupamääräystä 3a yhtiön lupamääräystä koskevan vaatimuksen mukaisesti alkuaineklooripäästön (Cl_2) raja-arvon osalta.

Aluehallintovirasto on hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa todennut, että valituksen toissijaisessa vaatimuksessa esitetty alkuainekloorin (Cl_2) päästöraja-arvo $2 \text{ mg}/\text{Nm}^3$ on ympäristönsuojelulain periaatteiden vastainen, kun otetaan huomioon valituksessakin todetut alkuainekloorin mitättömät pitoisuudet poistokaasuissa. Päästöraja-arvon tulee rajoittaa kaikkien klooriyhdisteiden päästöjä ilmaan.

Hallinto-oikeus katsoo, ottaen huomioon laitoksella muodostuvat klooripäästöt ja edellä alkuaineklooripäästön raja-arvon muuttamisesta todettu, että klooridioksidilaitosta koskevien päästöraja-arvojen tulee ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi rajoittaa kaikkien klooriyhdisteiden päästöjä ilmaan, kuten aluehallintovirasto on edellä mainitussa lausunnossaan todennut. ELY-keskus on hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa esittänyt kokonaisklooripitoisuuden (Cl_{tot}) päästöraja-arvoksi $10 \text{ mg}/\text{Nm}^3$. Hallinto-oikeus toteaa, että hakijan muiden sellutehtaiden yhteydessä olevien klooridioksidilaitosten ilmaan johdettavia klooripäästöjä koskevan päästöinventaarion perusteella päästöraja-arvo $10 \text{ mg}/\text{Nm}^3$ on Kymin laitoksella ennalta arvioiden saavutettavissa ja toteuttaa direktiivilaitoksen ympäristönsuojelulain 75 §:n 3 momentissa tarkoitettua parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Hallinto-oikeus toteaa selvyuden vuoksi, että päästöraja-arvo koskee laitoksen normaaleja toimintaolosuhteita. Kuten aluehallintovirasto on hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa todennut, WGC BAT-päätelmät on julkaistu valituksen liitteessä viitattujen muita sellutehtaita koskevien vuonna 2020 annettujen ympäristölupapäätösten jälkeen, eikä päätöksissä siten ole sovellettu WGC BAT-päätelmiä.

Näin ollen hallinto-oikeus ympäristönsuojelulain 52 §:n ja 75 §:n 3 momentin perusteella muuttaa lupamääräystä 3a lisäämällä määräykseen kokonaisklooripäästön (Cl_{tot}) raja-arvon $10 \text{ mg}/\text{Nm}^3$. Lisäksi hallinto-oikeus muuttaa lupamääräyksessä 3a edellytettyä klooripäästön tarkkailu- ja raportointivaatimusta vastaamaan määräyksessä annettuja raja-arvoja.

Lupamääräys 9

Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksen 9 mukaan sulfaatin kuormitusraja-arvo on $32\,000 \text{ t/a}$. Jätevesipuhdistamosta vesistöön johdettavista jätevesistä on vuorokausikeräysnäytteestä analysoitava päivittäin sulfaatti.

Lupamääräyksen 9 perustelujen mukaan sulfaatille määrätty kuormitusraja-arvo $32\,000$ tonnia vuodessa sisältää koko teollisuusintegraatin mukaan luettuna klooridioksidilaitoksen sulfaatin vuosikuormituksen. Kuormitusraja-

arvo perustuu sulfaattipäästön mallinnuksessa käytettyyn korkeimpaan mahdolliseen päästöskenaarioon. Mallinnettu sulfaattipitoisuus ei ylitä Suomen ympäristökeskuksen vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen (1022/2006) liitteeseen 1D esittämää sulfaatin AA-EQS-arvoa sisävesille 39 mg/l ja MAC-EQS-arvoa 279 mg/l liukoisena pitoisuutena. Lupamääräyksen perusteluiden mukaan sulfaatin tarkkailua koskeva määräys on annettu kuormitusraja-arvon noudattamisen valvomiseksi sekä toiminnan vaikutusten selvittämiseksi.

UPM-Kymmene Oyj on hallinto-oikeudessa vaatinut lupamääräyksen 9 muuttamista siten, että sulfaatin kuormitusraja-arvoa ja tarkkailuvaatimusta sovelletaan vasta klooridioksidilaitoksen toiminnan alettua. Lisäksi yhtiö on vaatinut, että sulfaatin tarkkailu voitaisiin toteuttaa päivittäin otettujen näytteiden kuukauden kokoomanäytteestä.

Valituksen mukaan sulfaatin vesistöpäästöjen päivittäinen vaihtelu on vähäistä eikä päivittäinen analysointi ole tarpeen sulfaatille asetetun luparajan valvomiseksi. Yhtiön vastaselityksen mukaan tehtaalla on käytössä purkuvesien jatkuvatoiminen sähkönjohtavuusmittaus ja, jos purkuvesien päivittäisessä sulfaattipitoisuudessa olisi merkittävää vaihtelua, se havaittaisiin reaaliaikaisesti sähkönjohtavuusmittausten tulosten perusteella.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Saman pykälän 2 momentin mukaan tarkkailun toteuttamiseksi luvassa on määrättävä mittausmenetelmistä ja mittausten tiheydestä. Luvassa on myös määrättävä siitä, miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle.

Hakemuksen mukaan klooridioksidilaitoksella syntyy klooridioksidin ohella natriumseskvisulfaattia ja natriumsulfaattia, jotka lisäävät jäteveden rikki- ja sulfaattipitoisuuksia. Sulfaattipäästön lisäykseen vaikuttaa laitoksella syntyvän natriumseskvisulfaatin hyödyntämismahdollisuus sellutehtaan prosesseissa. Klooridioksidilaitos lisää Kymin tehdasintegraatin sulfaattipäästöjä enimmillään noin 14 635 t/a, jolloin kokonaiskuormitus Kymijokeen on noin 30 150 t/a. Hakemuksen mukaan sulfaatin päästöraja ei ole ollut tarpeen, mutta jos lupaviranomainen asettaa päätöksessä luparajan, hakija on esittänyt sulfaattipäästöille raja-arvoa 35 000 t/a. Hakemukseen liitettyssä tarkkailusuunnitelmassa ei ole esitetty sulfaatin tarkkailua.

Hakemuksen mukaan vesistöön johdetaan nykyisellään sulfaattia noin 45 t/d pitoisuudella noin 360–410 mg/l. Klooridioksidilaitoksen aiheuttama kuormituslisäys tuotannon maksimitilanteessa ilman rikin hyödyntämistä sellutehtaalla on noin 40 t/d ja pitoisuuslisäys on noin 369 mg/l. Jätevedet

johdetaan Kymijokeen, jonka sulfaattipitoisuus jätevesien purkupaikan alapuolella on ollut noin 11 mg/l. Tehdasintegraatin aiheuttama sulfaatin pitoisuuslisäys on nykyisellään noin 1,6 mg/l ja tulevassa maksimitilanteessa noin 3 mg/l. Pitoisuuksien ei ole arvioitu olevan vesiympäristölle haitallisia tai aiheuttavan vesistön merkittävää pilaantumista, myöskään joen minimivirtaamatilanteessa, jolloin sulfaatin enimmäispitoisuus jätevesien purkupisteen alapuolella on noin 21 mg/l. Kymijoen sekoittumis- ja laimenemisolosuhteet jätevesien purkupaikalla ovat hyvät.

Aluehallintovirasto on todennut hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa, että klooridioksidilaitos lisää Kymin tehdasintegraatin sulfaattipäästöjä Kymijokeen enimmillään lähes kaksinkertaiseksi laitoksen nykyiseen sulfaattipäästöön verrattuna ja että sulfaatin pitoisuutta jätevedessä on seurattava päivittäin kuormituksen päivittäisen vaihtelun selvittämiseksi. Sulfaatin tarkkailua voidaan myöhemmin tarkentaa ja muuttaa ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tulosten luotettavuutta, lupamääräysten noudattamisen valvottavuutta eivätkä tarkkailun kattavuutta.

ELY-keskus on hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa puoltanut lupamääräyksen 9 muuttamista yhtiön vaatimalla tavalla. Vastineessa on todettu, että sulfaatin vesistö päästöjen päivittäinen vaihtelu on vähäistä, ja sulfaatin päästöraja on annettu vuotuiselle kuormitukselle, joka voidaan luotettavasti määrittää vuorokausikeräysnäytteistä koostetuista kuukausittaisista kokoomanäytteistä tehtyjen sulfaattianalyysien perusteella.

Asiakirjoista ilmenee, että laitoksella on käytössä vesistöön johdettavan jäteveden sähkönjohtavuuden jatkuvatoiminen mittausta, jonka perusteella voidaan havaita mahdolliset muutokset jäteveden sulfaattipitoisuudessa. Sulfaattipäästön ympäristövaikutukset on arvioitu hakemukseen liitettyssä laitoksen jäteveden sulfaattipäästön mallinnuksessa vähäisiksi.

Edellä lausutun perusteella hallinto-oikeus katsoo, että tarkkailu päivittäin otettujen näytteiden kuukauden kokoomanäytteestä on lupamääräyksen noudattamisen valvomiseksi riittävää ja vastaa ympäristönsuojelulain 62 §:ssä säädettyä. Edellä sanotun perusteella hallinto-oikeus muuttaa lupamääräyksessä 9 edellytettyä sulfaattipäästön tarkkailuvaatimusta valituksen johdosta siten, että jätevesipuhdistamosta vesistöön johdettavista jätevesistä on vuorokausikeräysnäytteestä analysoitava vähintään kuukausittain sulfaatti.

Hallinto-oikeus katsoo, ettei sulfaatin raja-arvon ja tarkkailuvaatimuksen voimaantulosta ole tarpeen määrätä erikseen. Lupamääräys 9 vastaa hallinto-oikeuden muuttamassa muodossa ympäristönsuojelulain 6 ja 62 §:ssä säädettyä ja sitä on noudatettava, kun luvassa sallittu toiminta aloitetaan.

Lupamääräykset 26 ja 28a

Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksissä 26 ja 28a on edellytetty päivitetyn ennaltavaraautumissuunnitelman sekä käyttö- ja

päästötarkkailusuunnitelman toimittamista valvontaviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaisuudesta.

UPM-Kymmene Oyj on hallinto-oikeudessa vaatinut lupamääräysten 26 ja 28a muuttamista siten, että riskinarviointiin perustuva ennaltavaraautumissuunnitelma ja päivitetty tarkkailusuunnitelma tulee toimittaa valvontaviranomaiselle kolme kuukautta ennen klooridioksidilaitoksen suunniteltua käyttöönottoa. Yhtiö on perustellut vaatimuksiaan sillä, että mainitut suunnitelmat voidaan päivittää vasta, kun suunnitelmat konkretisoituvat, laitos on rakennettu ja valittujen toteuttamisratkaisujen todelliset riskit voidaan arvioida. Valituksen mukaan laitoksen toiminta on suunniteltu aloitettavan vuoden 2026 loppupuolella.

Ympäristönsuojelulain 64 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on esitettävä 62 §:n mukaisen seurannan ja tarkkailun järjestämisestä erillinen suunnitelma lupaviranomaisen, valvontaviranomaisen tai kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi. Suunnitelma on toimitettava viranomaiselle niin ajoissa, että seuranta ja tarkkailu voidaan aloittaa toiminnan alkaessa tai muuna toiminnan vaikutusten kannalta tarkoituksenmukaisena ajankohtana.

Yhtiö on esittänyt hakemuksessaan lupamääräystä 26 muutettavaksi siten, että klooridioksidilaitoksen osalta päivitetty riskinarviointiin perustuva ennaltavaraautumissuunnitelma tulee toimittaa tarkastettavaksi Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle kuuden kuukauden kuluessa uudesta lainvoimaisesta päätöksestä.

Aluehallintovirasto on hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa ja ELY-keskus on vastineessaan puoltanut lupamääräysten 26 ja 28a muuttamista yhtiön vaatimalla tavalla.

Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintovirasto on valituksenalaisessa lupamääräyksessä 26 määrännyt ennaltavaraautumissuunnitelman toimittamista koskevasta aikataulusta hakijan esityksen mukaisesti, ja lupamääräys 28a vastaa ympäristönsuojelulain 64 §:ssä säädettyä. Hallinto-oikeus katsoo ottaen huomioon laitoksen suunniteltu käyttöönottoaikataulu ja asian käsittelyyn kulunut aika, ettei lupamääräyksiä 26 ja 28a ole tarpeen muuttaa. Näin ollen hallinto-oikeus hylkää valituksen tältä osin.

Asian palauttamista koskeva vaatimus

UPM-Kymmene Oyj on vaatinut viimesijaisesti asian palauttamista aluehallintovirastolle uuteen käsittelyyn. Asiassa annettu ratkaisu, erityisesti hallinto-oikeuden lupamääräyksiin 3a ja 9 tekemät muutokset huomioon ottaen, hallinto-oikeus katsoo, ettei asian palauttaminen uudelleen käsiteltäväksi ole tarpeen ja hylkää valituksen tältä osin.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Kouvolan kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **26.1.2026**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Kirsi Stark ja Tanja Fagerhed sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomarit Jenni Korpeinen ja Anni Hälikkä. Asian on esitellyt Anni Hälikkä.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta	UPM-Kymmene Oyj
Jäljennös maksutta	Kouvolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
	Kouvolan kaupungin terveydensuojeluviranomainen
	Kouvolan kaupunginhallitus
	Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Kalatalousviranomainen
	Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
	Etelä-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristölupavastuualue
	Kymenlaakson pelastuslaitos
	Väylävirasto
	Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
 Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
 Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
 Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>